

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่องการรณรงค์อย่างมีส่วนร่วมของสหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด เพื่อส่งเสริมการบริโภคนม สามารถสรุปผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ผลการวิจัยเชิงพัฒนา
4. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย
5. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการรณรงค์เพื่อเพิ่มปริมาณการบริโภคนมของสหกรณ์การเกษตรไชยปราการจำกัด จังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการเก็บข้อมูลจากประชาชนผู้บริโภคนมในอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 140 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบคำถามปลายปิด (Close-ended question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended question) และนำมาวิเคราะห์ด้วยความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test ค่า Chi - square และผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ในอำเภอไชยปราการ

อายุ จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 43.6 มีอายุระหว่าง 20-40 ปี อายุต่ำสุด 11 ปี อายุสูงสุด 56 ปี และมีอายุเฉลี่ย 32.94 ปี

เพศ จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.9 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 42.1 เป็นเพศชาย

ศาสนา จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 99.3 นับถือศาสนาพุทธ และอีกร้อยละ 0.7 นับถือศาสนาคริสต์

ระดับการศึกษา จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 52.1 และไม่ได้เรียนหนังสือน้อยที่สุด คือร้อยละ 1.4

สถานภาพสมรส จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพการแต่งงาน ร้อยละ 63.6 รองลงมาคือ เป็นโสด และเป็นหม้าย แยกกันอยู่ ซึ่งสัมพันธ์กับอายุของประชากรกลุ่มตัวอย่างข้างต้น

จำนวนบุคคลในครอบครัว จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนบุคคลในครอบครัว 4 คน ร้อยละ 37.1 โดยมีจำนวนบุคคลในครอบครัวต่ำสุด 1 คน จำนวนบุคคลในครอบครัวสูงสุด 7 คน และมีจำนวนบุคคลในครอบครัวเฉลี่ย 3.98 คน

จำนวนบุคคลที่ประกอบอาชีพ มีรายได้ประจำ จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในครอบครัวมีคนประกอบอาชีพมีรายได้ประจำส่วนใหญ่มีจำนวน 2 คน โดยมีจำนวนบุคคลในครอบครัวที่มีรายได้ประจำต่ำสุด 1 คน จำนวนบุคคลที่มีรายได้ประจำสูงสุด 4 คน และจำนวนบุคคลที่มีรายได้ประจำเฉลี่ย 2.14 คน

อาชีพ จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 52.1 รองลงมาคือ นักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 20.7 อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 15 ตามลำดับ

รายได้ จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ในแต่ละเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท โดยมีรายได้ต่อเดือนต่ำสุด 2,000 บาท รายได้ต่อเดือนสูงสุด 30,000 บาท รายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 6,447.75 บาท

2. ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการรับสื่อของประชากรกลุ่มตัวอย่างในอำเภอไชยปราการ

การรับฟังวิทยุ จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ฟังวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 56.4 และไม่ฟังวิทยุคิดเป็นร้อยละ 43.6 การไม่รับฟังวิทยุมีสาเหตุเนื่องมาจากที่อำเภอไชยปราการสามารถรับคลื่นวิทยุได้น้อย

การดูโทรทัศน์ จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ 1-3 ชั่วโมง ร้อยละ 57.1 รองลงมาคือ ใช้เวลา 4-6 ชั่วโมง ร้อยละ 34.3 ใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ไม่แน่นอนร้อยละ 5.7 ตามลำดับ

การได้รับความรู้ใหม่ๆ จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับความรู้ใหม่ๆ จากการดูโทรทัศน์มากที่สุด ร้อยละ 69.3 รองลงมาคือได้รับความรู้จากหนังสือพิมพ์และน้อยที่สุดคือได้รับความรู้จากเสียงตามสาย และแผ่นพับ ซึ่งเห็นว่าปัจจุบันโทรทัศน์เข้ามามีบทบาทในการรับรู้ข่าวสารมาก จึงเป็นที่น่าสนใจว่าสื่อโทรทัศน์น่าจะเป็นสื่อที่ใช้ในการรณรงค์มากที่สุด

หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน จากผลการศึกษารูปได้ว่ามีหอกระจายข่าวในหมู่บ้านมากถึงร้อยละ 95.7 และไม่มีหอกระจายข่าวเพียงร้อยละ 4.3 แสดงให้เห็นว่าน่าจะสามารถใช้ประโยชน์จากหอกระจายข่าวที่มีอยู่ในการรณรงค์ได้เป็นอย่างดี

การอ่านหนังสือในรอบ 1 เดือน จากผลการศึกษารูปได้ว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการอ่านหนังสือในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมาสูงถึงร้อยละ 80 และไม่ได้อ่านหนังสือเพียงร้อยละ 20 แสดงว่าน่าจะสามารถใช้การรณรงค์ในรูปของสื่อสิ่งพิมพ์ได้

3. การเปรียบเทียบระหว่างความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของประชากร กลุ่มตัวอย่างก่อน และ หลังการรณรงค์ โดยการนำเสนอข้อมูลด้วยค่า t - test และ ค่า Chi - square

3.1 ระดับความรู้ในการบริโภคนมของประชากรในอำเภอไชยปราการ

จากการศึกษาระดับความรู้ในการบริโภคนมของประชากรในอำเภอไชยปราการ โดยเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการรณรงค์อย่างมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการบริโภคนม ด้วยคำถามจำนวน 14 คำถาม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 5 คำถาม คือ คำถามเกี่ยวกับความหมายของนมสด ($t = 1.647^{***} P = 0.000$), คำถามเกี่ยวกับความหมายของนมสดขาดมันเนย ($t = 1.159^{***} P = 0.000$) คำถามเกี่ยวกับราคาน้ำนมดิบต่อกิโลกรัม ($t = 1.755^{***} P = 0.000$), คำถามเกี่ยวกับการนำน้ำนมดิบมาหนึ่งหรือต้มเองมั่นใจในความสดแท้ 100% และประหยัดเงินมากกว่าการดื่มนมที่ผลิตและจำหน่ายโดยบริษัทต่างๆ ($t = 10.196^{***} P = 0.000$) และคำถามเกี่ยวกับน้ำนมสดสามารถนำมาบริโภคหลายรูปแบบ ($t = 2.335^{***} P = 0.000$) ส่วนคำถามเกี่ยวกับการบริโภคนมของประชากรอีก 2 คำถามเมื่อเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการรณรงค์อย่างมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการบริโภคนม ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ คำถามเกี่ยวกับความหมายของนมสดพร้อมมันเนย ($t = 3.530 P = 0.808$) และคำถามเกี่ยวกับความหมายของนมเปรี้ยว ($t = 1.183 P = 0.757$)

3.2 ระดับทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคนมของประชากรในอำเภอไชยปราการ

จากการศึกษาระดับทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคนมของประชากรในอำเภอไชยปราการ โดยเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการรณรงค์อย่างมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการบริโภคนม ด้วยคำถามจำนวน 15 คำถาม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 5 คำถาม คือ การบริโภคนมสดสามารถบริโภคได้หลายวิธี ($t = 3.467^{***} P = 0.000$), น้ำนมดิบที่นำมาหนึ่งหรือต้มเองสามารถดื่มได้อย่างปลอดภัย ($t = 1.756^{**} P = 0.001$), การคั้นนมที่นำมาหนึ่งหรือต้มเองจะมีราคาถูกกว่า

การดื่มนมยูเอชที(นมกล่อม) ($t = 3.491^{***} P = 0.000$), นมยูเอชที ที่ดีต้องผลิตจากน้ำนมสดแท้ 100% ($t = 1.207^{**} P = 0.001$) และคนที่ดื่มนมคุณภาพดีแล้วท้องเสียไม่ควรดื่มนมอีกต่อไป ($t = 1.741^{**} P = 0.001$)

ส่วนคำถามเกี่ยวกับทัศนคติของประชากรเกี่ยวกับการบริโภคนม อีก 1 คำถาม เมื่อเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการรณรงค์อย่างมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการบริโภคนม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ เด็กวัยรุ่นจำเป็นต้องบริโภคนมเปรี้ยวและนมสดพร้อมมันเนย ($t = 0.237 P = 3.867$)

3.3 การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคนมของประชากรในอำเภอไชยปราการ

จากการศึกษาการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคนมของประชากรในอำเภอไชยปราการ โดยเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการรณรงค์อย่างมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการบริโภคนม ด้วยคำถามจำนวน 3 คำถาม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 2 คำถาม คือ การดื่มนมสดที่นำมาดื่มหรือนึ่ง ($\chi^2 = 34.103 P = 0.000$), การบริโภคนมในรูปแบบอื่นนอกจากนมกล่อม นมเปรี้ยว ($\chi^2 = 9.230 P = 0.002$) ส่วนคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติของประชากรเกี่ยวกับการบริโภคนมอีก 1 คำถาม เมื่อเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการรณรงค์อย่างมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการบริโภคนม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ลักษณะการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์นม ($\chi^2 = 0.965 P = 0.326$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เรื่อง การรณรงค์อย่างมีส่วนร่วมของสหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด เพื่อส่งเสริมการบริโภคนม เป็นการศึกษาในประเด็นเพื่อหาแนวทางในการรณรงค์เพื่อเพิ่มปริมาณการจำหน่ายนมของสหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อให้เกิดประโยชน์ชุมชนอย่างแท้จริง และเห็นเป็นรูปธรรม โดยการสำรวจความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคนม แล้วจึงมีการรณรงค์โดยใช้สื่อ 3 ชนิดคือ 1) โปสเตอร์ 2) Spot บทความและละครสั้น ผ่านเสียงตามสายในหมู่บ้าน 3) การรณรงค์ในโรงเรียนมัธยม เพื่อหวังจะเป็นแปลงความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ ใช้ระยะเวลาในการรณรงค์ 1 เดือน หลังจากนั้นจึงมีการสำรวจความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งนักวิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยและงานพัฒนาเกิดควบคู่ไปพร้อมๆ กัน เป็นการเรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติ จากการศึกษา พบว่า การรณรงค์มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติในบางประเด็น ดังต่อไปนี้

ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคนม ของประชากรในอำเภอไชยปราการ มีการเปลี่ยนแปลงหลังการรณรงค์ผ่านสื่อ 3 ชนิด คือ ความรู้เกี่ยวกับความหมายของนมสด, ความหมายของนมขาดมันเนย, การนำนํ้านมดิบมาต้มเองจะมั่นใจในความสดกว่าการดื่มที่ผลิตโดยบริษัทต่างๆ, ราคานํ้านมดิบต่อกิโลกรัม และนํ้านมดิบสามารถบริโภคได้หลายรูปแบบ ซึ่งความรู้ดังกล่าว เป็นความรู้ที่มีในสื่อที่ใช้ในการวิจัย จึงสันนิษฐานได้ว่า การเปลี่ยนแปลงความรู้เกิดจากการรณรงค์

ทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคนม ของประชากรในอำเภอไชยปราการ มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจนหลังการรณรงค์คือ การบริโภคนมสดสามารถทำได้หลายวิธี, การนำนํ้านมดิบมาหนึ่งหรือต้มเองสามารถดื่มได้อย่างปลอดภัย, การดื่มนมที่นำมาหนึ่งหรือต้มเองจะมีราคาถูกลงกว่านมยูเอชที(นมกล่อง), และทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มนมคุณภาพดีแล้วท้องเสียควรดื่มต่อไปเรื่อยๆ ซึ่งมีผลมาจากการรณรงค์ผ่านสื่อที่ใช้ในการวิจัย เป็นผลต่อเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับนมยูเอชทีที่ดีต้องผลิตจากนํ้านมสดแท้ 100 % เป็นทัศนคติที่ถูกต้องและดีอยู่ก่อนการรณรงค์แล้ว แต่ภายหลังการรณรงค์ก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นอาจเนื่องมาจากการรณรงค์เป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดความสนใจเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวมากขึ้น

การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคนมของประชากรในอำเภอไชยปราการ เรื่องการบริโภคนมในรูปแบบอื่นนอกจากนมกล่อง นมถุง และนมเปรี้ยว และการดื่มนมสดที่นำมาต้มหรือหนึ่งเองมีการเปลี่ยนแปลงหลังการรณรงค์อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงความรู้และทัศนคติข้างต้น และการปฏิบัติในบางส่วนไม่มีการเปลี่ยนแปลงหลังการรณรงค์ แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติอาจมีผลเนื่องมาจากความรู้และทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเช่น การโฆษณาประชาสัมพันธ์และกระแสบริโภคนิยม

ผลการวิจัยเชิงพัฒนา

1. ประชาชนในอำเภอไชยปราการหันมาบริโภคนมโดยการนำมาต้มหรือหนึ่งเองเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นนมที่มีคุณภาพดี และราคาประหยัด โดยก่อนรณรงค์บริโภคนมที่นำมาต้มหรือหนึ่งเองร้อยละ 33.9 และหลังรณรงค์บริโภคนมที่นำมาต้มหรือหนึ่งเองร้อยละ 47.5
2. สหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด อาจนำสื่อที่ผลิตออกมาไปใช้ในอำเภอใกล้เคียงเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์สหกรณ์
3. ประชาชนในอำเภอไชยปราการมีความตื่นตัวในการแก้ไขปัญหา นํ้านมดิบให้แก่เกษตรกรภายในชุมชน
4. ประชาชนในอำเภอไชยปราการมีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคนมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การรณรงค์เกี่ยวกับการบริโภคนม สหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด ควรให้ความสนใจกับการรณรงค์ในเทศมณฑล เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วต่อไปในอนาคต
2. การรณรงค์เกี่ยวกับการบริโภคนมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการปฏิบัติ สหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัดควรเน้นการรณรงค์กับผู้ใหญ่
3. สหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการรณรงค์เผยแพร่ความรู้เชิงยุทธศาสตร์แบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการบริโภคนมที่ถูกต้องอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่องการรณรงค์อย่างมีส่วนร่วมของสหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด เพื่อส่งเสริมการบริโภคนม จึงขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มหรือนึ่งนมเพื่อบริโภคเองภายในครัวเรือน
2. ศึกษาแนวทางพัฒนาความร่วมมือของประชาชนในอำเภอไชยปราการในการแก้ไขปัญหาภายในชุมชน
3. ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการตลาดน้ำนมของสหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด ในระยะยาว
4. ควรทิ้งช่วงเวลาหลังจากรณรงค์ให้นานกว่านี้ (มากกว่า 1 เดือน) แล้วจึงวัดผลที่เกิดจากการรณรงค์
5. สื่อที่ใช้ในการรณรงค์ควรมีปริมาณมากพอในการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรที่ต้องทำการรณรงค์